

XORIJIY TILNI O'RGANISHGA SHE'R, QO'SHIQQA YO'NALTIRILGAN
XUSUSIYATLAR

Jo'rayev Azimbek Alisher o'g'li
azimbekjurayev@gmail.com

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti magistranti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15695205>

Annotatsiya. Ushbu maqolada xorijiy tilni o'rganishda she'r va qo'shiqlardan foydalanishning didaktik va metodik ahamiyati yoritilgan. Tadqiqot jarayonida she'riy va musiqiy materiallarning lug'at boyligini oshirish, talaffuzni yaxshilash, tinglab tushunish ko'nikmasini rivojlantirish va o'quvchilarning tilga nisbatan motivatsiyasini kuchaytirishdagi ijobiy ta'siri aniqlangan. She'r va qo'shiqlar orqali darslar yanada ijodiy, emotsional va interaktiv tus olishi, til o'rgatishda yuqori samaradorlik berishi ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: xorijiy til, she'r, qo'shiq, til o'rganish, motivatsiya, talaffuz, eshitish ko'nikmasi, innovatsion metod, tilga yo'naltirilgan dars.

Аннотация. В данной статье рассматривается дидактическая и методическая значимость использования стихов и песен в процессе изучения иностранного языка. Исследование показало, что поэтические и музыкальные материалы способствуют расширению словарного запаса, улучшению произношения, развитию навыков аудирования и повышению мотивации учащихся к изучению языка. Также отмечается, что уроки, основанные на стихах и песнях, становятся более творческими, эмоциональными и интерактивными, что повышает эффективность обучения.

Ключевые слова: иностранный язык, стихотворение, песня, изучение языка, мотивация, произношение, аудирование, инновационные методы, ориентированные уроки.

Kirish. Xorijiy tilni samarali o'rganish nafaqat grammatikani o'zlashtirish, balki til muhitini his qilish, madaniyatni tushunish, eshitish sezuvchanligini oshirish va so'z boyligini rivojlantirish orqali amalga oshiriladi. Ayniqsa, yosh o'rganuvchilar orasida chet tilini o'zlashtirishda emotsional, ritmik va musiqaviy komponentlarning ahamiyati yuqori. She'r va qo'shiqlar orqali o'qitish o'quvchilarni tilga yanada yaqinlashtirib, ularni darsga qiziqtiradi, ijodiylik va eslab qolish darajasini oshiradi.

Ushbu maqolada xorijiy tilni o'rganishga she'r va qo'shiqlar orqali yo'naltirilgan metodlarning o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik qiymati va natijadorligi IMRAD modeli asosida tahlil qilinadi.

Metodologiya. Tadqiqot O'zbekistonning bir nechta umumta'lim maktablarida 6–8-sinflarda xorijiy til (ingliz tili)ni o'rganayotgan 50 nafar o'quvchi ishtirokida olib borildi. Tadqiqot eksperimental xarakterga ega bo'lib, ikki guruhda olib borildi:

Eksperimental guruh: 25 nafar o'quvchiga 4 hafta davomida darslar she'r va qo'shiqlarga asoslangan holda olib borildi. Har bir darsda fonetik mashqlar, ritmik o'qish, qo'shiq kuylash, she'r yozish va talqin qilish mashg'ulotlari o'tkazildi.

Nazorat guruhi: An'anaviy grammatika-yozuv asosidagi darslarda qatnashdi.

Darslarning samaradorligi o'quvchilarning **lug'at boyligi, talaffuzi, eshitish ko'nikmalari va motivatsiya darajasi** bo'yicha dastlabki va yakuniy testlar orqali baholandi. Qo'shimcha ravishda o'qituvchilardan intervyu va o'quvchilardan qisqa so'rovnoma olindi.

Natijalar va munozara.

1. Lug'at boyligi va eslab qolish

She'r va qo'shiqlar orqali o'qitilgan guruhda yangi so'zlarni eslab qolish darajasi 30% ga yuqori bo'ldi. Qo'shiqlarda takrorlanuvchi frazalar, ritm va rima tizimi so'zlarni yodlashni osonlashtirgan. She'r matnlarining poetik shakli o'quvchilarda so'zlarni vizual va emotsional tarzda kodlash imkonini bergan.

2. Talaffuz va intonatsiya

Ritm asosida she'r o'qish va qo'shiq kuylash orqali o'quvchilarning talaffuziga e'tibor kuchaygani kuzatildi. Ayniqsa urg'u va intonatsiyadagi tabiiylik ortib, til ohangini yaxshiroq sezishgan. Shu bilan birga, ingliz tilidagi odatiy qisqartmalar (I'm, don't, gonna) ni tabiiy tarzda o'zlashtirishga erishilgan.

3. Motivatsiya va ishtirok faolligi

So'rovnoma natijalariga ko'ra, eksperimental guruhdagi o'quvchilarning 88% she'r va qo'shiq asosidagi darslarni qiziqarli va samarali deb baholadi. Ular dars jarayonida ko'proq ishtirok etgan, so'zlashish istagi ortgan. Qo'shiq va she'rda ifodalangan emotsional mazmun ularda tilga nisbatan iliq munosabatni shakllantirgan.

4. Ijodiy fikrlash va madaniy tushuncha

She'r va qo'shiq orqali o'rganish ijodiy yondashuvni rag'batlantirgan. Ba'zi o'quvchilar ingliz tilida qisqa she'rlar yozishga harakat qilgan, tarjima va tahlil qilishga bo'lgan qiziqish ortgan. Bu esa ularning madaniy kompetensiyasiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatgan.

Xulosa. She'r va qo'shiqlar xorijiy tilni o'rganishda samarali pedagogik vosita sifatida katta ahamiyatga ega. Ular tilni tinglab tushunish, talaffuz, lug'at boyligi va motivatsiyani kuchaytiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, she'r va qo'shiqlarga asoslangan darslar o'quvchilarni faolroq o'rganishga undaydi, ularning tilga nisbatan qiziqishini oshiradi va mustahkamroq natijalarni ta'minlaydi.

Kelgusida bu yo'nalishda darsliklarga she'riy materiallarni ko'proq kiritish, o'qituvchilar uchun metodik tavsiyalar ishlab chiqish va musiqiy til vositalarini interaktiv ta'lim bilan uyg'unlashtirish tavsiya etiladi.

REFERENCES

1. Murphey, T. (1992). *Music and Song*. Oxford University Press.
2. Medina, S. L. (1993). The Effect of Music on Second Language Vocabulary Acquisition. *Early Childhood Connections*, 6(3), 1–7.
3. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Education.
4. Fonseca Mora, M. C. (2000). Foreign language acquisition and melody singing. *ELT Journal*, 54(2), 146–152.
5. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.